

História obce Malá Čierna

Autor: Miroslav Bros, Zverejnené: 08.02.2015, Aktualizované: 09.02.2015

Dávna doba...

Malá Čierna ako osada Lietavského panstva mala svoju históriu spojenú s dejinami tohto hradu. V knihe LIETAVA od historika Ondreja KAVULJAKA (Matica slovenská, Martin, 1948) sa píše: „K Lietavskému hradu pôvodne patrilo celé územie, rozprestierajúce sa v údolí niekdajšej rieky Lietavy, dnes Rajčianky, o výmere 40 000 ha. Pred postavením hradu bol celý tento kraj porastený pralesmi. Hrad založili na využitkovanie, obranu a spravovanie tohto kraja. Pralesy nedonášali úžitku, preto ako v tie časy všeobecne na Slovensku zaviedlo klčovanie. Klčovaním lesov a odvodňovaním močiarov sa získavalo postupne viac a viac zeme pre role, lúky a pastviny. Na pozemkoch, vhodných pre poľné hospodárstvo vznikali majere, pri majeroch neskôr vznikali osady roľníckeho a pastierskeho ľudu poddaného lietavskému hradu... Osady, ktoré vznikli pod vplyvom kolonizačnej aktivity zámockého panstva, mali svoj osud viac-menej spojený s dejinami hradu. Bolo ich celkom 35, ako napríklad: Babkov, ... Černá, ... Zbýňov.“

Ďalej sa dočítame: „Aj urbár z roku 1543 obsahuje súpis dedín - Lietave poddaných a počet usadlostí. Podľa tohto mala Černá 5 roľníckych usadlostí, 2 bezroľných domkárov a 5 fojtov...“

„...Spôsobilí synovia zámockých poddaných dostávali rozličné funkcie pri majeroch a v zámku, pri hospodárstve a pri obrane hradu. Za ich služby povýšili na šoltýsov, alebo úradníkov, prípadne i pozemančili. Tak vznikli známe šoltýske a neskôr i pozemančené rodiny v Rajci - Rajcsanych, vo Frývalde - Frývaldskych,... v Černej - Čerňanských, ktorá bola pozemančená už pred rokom 1543.“

Avšak najstaršia písomná správa o našej obci pochádza zo 6.3.1471, kde v darovacej listine uhorského kráľa Mateja Korvína, vydanéj v Budatíne pre Ladislava Podmanického a jeho syna Jána, sa spomína aj Malá Čierna /Kys Charna/. V ďalšej darovacej listine z roku 1474, v ktorej Matej Korvín daroval lietavské hradné panstvo Pavlovi z Kaniže, sa spomína opäť aj Malá Čierna. Od prvej polovice 15.storočia sa začala Čierna deliť na Veľkú Čiernu a Malú Čiernu.

Jej prvý popis poznáme z roku 1626 na základe zachovaných písomných prameňov. Názov obce sa v priebehu storočí menil: rok 1471 - Kys Charna, 1474 - Cherna Parva, 1510 - Kys Czorna, 1808 - Malá Čžerna, 1927 - Malá Čierna.0

Niekoľko zaujímavostí zo života obce Malá Čierna

V roku 1905 si naši občania svojpomocne postavili školu.

Obecná knižnica bola založená v roku 1926. Prvé knihy dal štát a 1.marca 1926 mala knižnica 30 kníh. Teraz má knižnica v inventári 2 873 kníh.

Dobrovoľný hasičský zbor v obci vznikol 1.novembra 1928. Založený bol z iniciatívy notára Matúška a Drobného. Prvým veliteľom bol Štefan Filo. Od roku 1979 je predsedom DPO v obci Jozef Čerňanský, ktorý pracuje aj v Okresnom výbore PO.

Obrovské škody na ovocných stromoch spôsobila krutá zima vo februári 1929. V Malej Čiernej v tomto roku vymrzlo 77 jabloní, 47 hrušiek, 615 sliviek, 14 orechov.

Obecný dom bol postavený v roku 1932 za notára Vincenta Matušeka a richtára Vavrína Slyšku. Terajšia budova kultúrneho domu sa začala stavať na pozemku starého obecného úradu a časti školského pozemku za veľkej pomoci miestnych občanov na jar 1975, predsedom MNV bol Ján Mikolka. Kuchynku v kultúrnom dome zariadila riadom a celkovým vybavením organizácia Zväzu žien, Jednota SD a MNV. Inventár teraz podľa potreby obnovuje Obecný úrad.

5.septembra 1938 rímskokatolícka stolica rozhodla v Malej Čiernej postaviť kaplnku, ktorá bola vysvätená v máji 1942.

Počas II. svetovej vojny prežili útrapy koncentračných táborov aj muži z našej obce: Ondrej Liška, Jozef Filo, Ondrej Novosad a Ondrej Sýkora, medzi partizánmi na Fačkovskom sedle zahynul Jozef Čerňanský.

Elektrická energia bola do našej obce zavedená za štátne trovy v roku 1947 za richtára Štefana Lišku, telefón pre MNV bol zavedený do obce taktiež v roku 1947.

Jednotné roľnícke družstvo bolo založené v obci 10.10.1959 a prvým predsedom sa stal Ondrej Slyško. JRD končí svoju činnosť dňom 31.12.1968, kedy prechádza pod správu ŠM Rajec, ako samostatný hospodársky dvor Malá Čierna.

Prvú futbalovú loptu zakúpili mladí nadšenci futbalu v 30-tych rokoch za ukradnutú hus v Jasenovskej doline,

ktorú v Rajci predali židovi. V roku 1963 sa futbalová jedenástka obce zúčastnila turnaja o Putovný pohár, ktorý doteraz opatruje Obecný úrad. Na tomto turnaji sa rozhodli založiť v obci športový oddiel Telovýchovná jednota. Zakladajúcim a prvým predsedom TJ bol Oldrich Král, ktorý bol trénerom, predsedom aj organizátorom všetkých akcií v jednej osobe. Predtým hrávali futbal na Rovienkoch. Schádzali sa na povel hlavného rozhodcu Petra Čerňanského, ktorý ich búchaním lopty zvolával. V roku 1965 - 66 uvoľnilo družstvo /vtedajšie JRD/ pozemok na nové futbalové ihrisko v Doline.

5.marca 1960 prišiel do obce prvý autobus.

Organizácia Zväzu žien vznikla v obci v roku 1965 a prvou predsedníčkou bola Mária Lišková. Najväčší rozmach dosiahla organizácia v roku 1982, kedy sa do tohto Zväzu prihlásila väčšina žien obce. Zväz viedla až do roku 1990 predsedníčka Emília Tvrdoňová. Organizovala rôzne akcie - kurz šitia, pečenia, zájazdy žien a vytvorila spevácku skupinu z radov žien. I keď sa organizácia po nežnej revolúcii rozpadla, zostala nám v spomienkach spolupatričnosť našich žien.

Vodovod v obci sa začal budovať za pomoci občanov v roku 1968 pod vedením predsedu MNV Jána Mikolku. Správu nad vodovodom prevzal SEVAK v roku 1985 a odvtedy je voda aj poplatená.

Zbor pre občianske záležitosti (teraz v správe Obecného úradu) začal pracovať v roku 1975 a pripravoval rôzne akcie - víťanie detí do života, posedenie so staršími spoluobčanmi a rozlúčka s brancami.

V roku 1980 sa obec ako nestredisková pričlenila k mestu Rajec.

V roku 1990 sa obec oddelila od Rajca a bol vytvorený Obecný úrad v obci.

23.7.1994 sa v obci dobudovala požiarňa nádrž na pomoci ZO DPO.

V roku 2001 obec odkúpila od Farského úradu v Rajci bývalú školu, ktorá bola následne zrekonštruovaná.

V roku 2005 bol postavený viacúčelový stožiar na Konopnom luhu, na ktorom mali zariadenie spoločnosti - Orange, Towercom a Nelson.

V roku 2006 prebehla plynifikácia obce.

Od roku 2006 do roku 2009 prebehla výstavba viacúčelového ihriska na Tehelni, ktorú obec vyúžíva aj na hodové slávnosti.

14.9.2008 v spolupráci s Klubom priateľov Francúzska a Slovenska v Žiline bol otvorený overovací 0. ročník Memoriálu Louisa Crosa, tj. Turistické podujatie pre cyklistov a peších na trase Malá Čierna - Bodiná - Vrchteplá - Súľov - Hradná - Malá Čierna. Pánovi Louisovi Crosovi bola odhalená pamätná tabuľa na budove Obecného úradu, ktorej autorom ja akad.soch. Štefan Pelikán.

13.9.2009 sa uskutočnil 1.ročník Memoriálu Louisa Crosa, ktorý slávnostne otvoril minister obrany Ing. Jaroslav Baška. Táto akcia má v širokom okolí veľký ohlas, nakoľko na každom ďalšom ročníku sa zúčastňuje viac priaznivcov.

Kaplnka "Povýšenia svätého križa"

Každá, i tá najmenšia obec, má svoju dominantu. V Malej Čiernej je to miestny kostolík, ku ktorému sa upierajú zraky všetkých občanov v čase radosti i v čase smútku a bolesti.

O stavbe jednej s najväčších kaplnok v širokom okolí sa rozhodlo na priateľskej pokonávke medzi rímskokatolíckou stolicou v Malej Čiernej a Jánom Frátikom, murárskym majstrom zo Žiliny 5.septembra 1938, ten poveril jej stavbou murárskeho remeselníka Jána Babulu a tesárskeho majstra Jozefa Lednického. Vysvätená bola v máji 1942 miestnym farárom, dekanom Alojzom Marsinom. V roku 1991 bolo ku kaplnke pristavené

sakristie a tak už kolstolík dostal nový šat nielen z vonku ale aj z vnútra. Slávnostné vysvätenie vykonal vdp. Michal Keblúšek 14.9.1991 na sviatok Povýšenia Svätého Kríža. Od tohto roku sa datujú aj celoobecné hody v obci.

V roku 2008 Farský úrad v Rajci, ktorý vedie pán dekan Vladimír Kutiš spolu so starostom obce Jozefom Filom a kostolníčkou Krajčiovou Vincenciou bola prevedená za pomoci občanov vnútorná rekonštrukcia kostola. V roku 2010 kostol dostal aj vonkajší nový šat, drenáž okolia a úpravu chodníkov.

V kanonickej vizitácii z roku 1803, ktorú previedol Nitriansky biskup Xaver Fuchs sa píše, že všetci obyvatelia obce sú katolíci.